



การปรับปรุงประสิทธิภาพในการใช้ห้องเรียน: กรณีศึกษาเปรียบเทียบระหว่าง ชั้นเรียนขนาดใหญ่ ชั้นเรียนขนาดกลาง และชั้นเรียนขนาดเล็กของ

วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

จุฑามาศ มละครบุรี*

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหา ปัจจัยและเงื่อนไขที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียนในชั้นเรียนขนาดใหญ่ ชั้นเรียนขนาดกลาง และชั้นเรียนขนาดเล็ก และเพื่อเสนอแนวทางและข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการพัฒนาประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนขนาดใหญ่ ชั้นเรียนขนาดกลาง และชั้นเรียนขนาดเล็ก

ผลการศึกษาพบว่า

1) ชั้นเรียนขนาดใหญ่จะประสบกับปัญหาของการเข้าถึงนิสิตในชั้นเรียนอย่างทั่วถึง หัวใจสำคัญจึงอยู่ที่กลวิธีในการเรียนการสอน สื่อการสอน และอุปกรณ์ในการเรียนการสอน ความหลากหลายของการเรียนการสอนจะช่วยดึงความสนใจของนิสิตที่เรียนร่วมกันในชั้นเรียนขนาดใหญ่ได้เป็นอย่างดี

2) ชั้นเรียนขนาดใหญ่จะไม่สามารถใช้วิธีการสอนอย่างการพูดคุยแลกเปลี่ยนในชั้นเรียนได้ แบบทดสอบความเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่เรียนจึงอยู่ที่การทำแบบสอบถาม ทำการบ้าน และการค้นคว้านอกห้องเรียน

3) ชั้นเรียนขนาดกลางจะประสบกับปัญหาของการจัดสรรห้องเรียนที่ไม่พอดีกับจำนวนนิสิต ส่งผลให้สภาพแวดล้อมในชั้นเรียนไม่เอื้อต่อการเรียนการสอน สิ่งที่ต้องได้รับการปรับปรุงคือการจัดสรรห้องเรียนให้พอเหมาะกับจำนวนนิสิตในแต่ละรายวิชา ขนาดห้องไม่ควรใหญ่หรือเล็กเกินไปสำหรับจำนวนนิสิต

4) ชั้นเรียนขนาดกลางจะสามารถใช้วิธีการเรียนการสอนอย่างการพูดคุยแลกเปลี่ยนในชั้นเรียนได้ในระดับหนึ่งแต่ไม่มากนัก เพราะฉะนั้นการเปิดโอกาสให้นิสิตได้ออกไปค้นคว้าความรู้ นอกห้องเรียนเพื่อทำเป็นรายงานและออกมานำเสนอในชั้นเรียนจะช่วยส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนการสอนของนิสิตในด้านของการมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่เรียนและสามารถประมวลผลออกมาเป็นความรู้ใหม่เพื่อนำเสนอในชั้นเรียนได้เป็นอย่างดี

* นักศึกษาปริญญาโท คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์



5) ชั้นเรียนขนาดเล็กเป็นชั้นเรียนที่สามารถตอบสนองรูปแบบการสอนที่หลากหลายได้เป็นอย่างดีเพราะมีจำนวนนิสิตน้อยทำให้เข้าถึงกระบวนการเรียนรู้ได้ดีมากกว่าชั้นเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลาง เหมาะสมจะใช้เรียนใช้สอนในรายวิชาที่ต้องฝึกให้นิสิตคิดวิเคราะห์ฝึกการนำเสนอ การแสดงความคิดเห็น และการอภิปราย

คำสำคัญ: การปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอน/ ศึกษาเปรียบเทียบ/ ชั้นเรียนขนาดใหญ่/ ชั้นเรียนขนาดกลาง/ ชั้นเรียนขนาดเล็ก

The Improvement of Classroom Efficiency: A Comparison between Large, Middle and Small Classroom in College of Politics and Governance, Mahasarakham University

Chuthamat Malakhonburi*

Abstract

This research aims to study the problems and other conditions that have an impact on the learning efficiency of the students in large, middle, and small classrooms in order to present policy suggestions to develop the efficiency of learning management in large, middle, and small classrooms

The study indicates that:

1) It is difficult for lecturer to access the students thoroughly in the large classroom. To solve this problem, teaching strategies and instruction media and apparatuses should be used appropriately. The diversity of teaching techniques can attract attention of students.

2) It is difficult for lecturer to use debate as a teaching method in the large classroom. To solve this problem, the tests or quizzes should be used in the classroom and homework and inquiries should be assigned to students.

3) The problem found in the middle classroom is an unsuitable allocation of students in each classroom. It brings about unfavorable environment for teaching and studying. To solve this problem, the appropriate allocation of the classroom should be managed. The size of the classroom should not be too large or too small to study.

4) It is possible to use debate as a teaching method in the middle classroom, but in some level, not completely. Therefore, the assignment of inquiries outside the classroom for presenting in the classroom can be helpful to learning efficiency of students.

5) The small classroom is suitable for different teaching methods because it has a small number of students. The students in the small classroom can participate in learning processes more thoroughly than in large and middle classrooms. It is appropriate for using diverse teaching methods including lesson analyzing, presentation, debate, and discussion.

Keyword: The Improvement of Classroom Efficiency/ Large Classroom/ Middle Classroom/ Small Classroom

* Student of Political Science, Tummasat University



บทนำ

นิยามคำว่า "ประสิทธิภาพ" ในที่นี้เป็นความหมายในเชิงสังคมศาสตร์ ซึ่งหมายถึง ปัจจัยนำเข้าซึ่งพิจารณาถึง ความพยายาม ความพร้อม ความสามารถ ความคล่องแคล่วในการปฏิบัติงาน โดยพิจารณาเปรียบเทียบกับผลที่ได้ คือ ความพึงพอใจของผู้รับบริการหรือการบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งมีนักวิชาการได้ให้ความหมายหลายคน อาทิเช่น ที.เอ. ไรอัน และ พี.ซี. สมิทซ์ ได้กล่าวถึง ประสิทธิภาพของบุคคลว่า เป็นความสัมพันธ์ระหว่างผลลัพธ์ในแง่บวก กับสิ่งที่ทุ่มเทให้กับงาน เช่น ความพยายามที่ได้รับจากงานนั้น

ซุบ กาญจนประกร (2502, น.40) กล่าวว่า ประสิทธิภาพเป็นแนวความคิดหรือความมุ่งมาดปรารถนาในการบริหารงานในระบอบประชาธิปไตย ในอันที่จะทำให้การบริหารราชการได้ผลสูงสุด คู่กับที่ได้ใช้จ่ายเงินภาษีอากรในการบริหารงานประเทศและผลสุดท้ายประชาชนได้รับความพึงพอใจ

อุทัย หิรัญโต (2525, น.123) กล่าวว่า ประสิทธิภาพในทางราชการหมายถึงผลการปฏิบัติงานที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจ และประโยชน์แก่มวลมนุษย (Human Satisfaction and Benefit Produced) และยังคงพิจารณาถึงคุณค่าทางสังคมด้วย โดยการนำเวลาเข้ามาพิจารณาด้วย

ธงชัย สันติวงษ์ (2526, น.198) นิยามว่าประสิทธิภาพ หมายถึง กิจกรรมทางด้านการบริหารบุคคลที่ได้เกี่ยวข้องกับวิธีการ ซึ่งหน่วยงานพยายามที่จะกำหนดให้ทราบแน่ชัดว่าพนักงานของตนสามารถปฏิบัติงานได้มีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด

วิรัช สงวนวงษ์วาน (2531, 86) กล่าวว่า ประสิทธิภาพการบริหารงาน จะเป็นเครื่องชี้วัดความเจริญก้าวหน้า หรือความล้มเหลวขององค์กร ผู้บริหารที่เชี่ยวชาญจะเลือกการบริการที่เหมาะสมกับองค์กรของตน และนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและเนื่องด้วยวิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เป็นสถาบันการศึกษาทางด้านรัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์และสหศึกษศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีผู้สนใจเข้าศึกษาเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้จำนวนนิสิตที่เพิ่มมากขึ้นในแต่ละปีกับจำนวนบุคลากรและทรัพยากรสนับสนุนการศึกษาที่มีอยู่จำกัด เป็นประเด็นที่ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์ ตลอดจนการตั้งคำถามต่อคุณภาพด้านการจัดการเรียนการสอนมาตลอดช่วง 3-4 ปีที่ผ่านมา นับตั้งแต่การสนองตอบนโยบายการให้โอกาสทางการศึกษา ประกอบกับระบบบริหารจัดการภายในของมหาวิทยาลัยที่เน้นการเลี้ยงตัวเองของคณะนอกระบบที่ได้กลายเป็นเงื่อนไขบังคับต่อสถานการณ์ของการจัดการเรียนการสอนที่เกิดขึ้น ซึ่งคำถามที่เกิดขึ้นเกี่ยวข้องกับการเผชิญกับปัญหาหลายประการ อาทิ อัตราการสอบไม่ผ่าน จำนวนการถอนรายวิชา ระดับคะแนนที่ไม่เป็นที่น่าพอใจ รวมไปถึงพัฒนาการและระดับความรู้ที่นิสิตเรียนรู้ได้จากการเรียนในห้องเรียน เป็นต้น ซึ่งเงื่อนไขที่ก่อให้เกิดปัญหาดังที่ได้กล่าวมา มักถูกมองไปที่



จำนวนนิสิตในชั้นเรียนที่มากเกินไป ที่นำมาสู่ข้อจำกัดในเรื่องการกระตุ้นความสนใจในการเรียนของผู้เรียนและความเอาใจใส่อย่างทั่วถึงของผู้สอน

หัวข้อวิจัยนี้จึงเกิดขึ้นเพื่อแสวงหาข้อค้นพบและสร้างข้อสรุปจากการศึกษาสภาพการณ์จริงที่เกิดขึ้นถึงความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของชั้นเรียนกับการเรียนรู้ของนิสิตในการเรียนการสอนแบบบรรยาย ตลอดจนการวิเคราะห์ถึงประเด็นปัญหาต่างๆ และแสวงหาแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนหรือข้อเสนอแนะอื่นๆ ในเชิงนโยบายเพื่อให้เกิดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งในการวิจัยนี้เลือกศึกษาจากชั้นเรียนที่มีขนาดต่างกัน 3 ขนาด คือรายวิชาที่มีชั้นเรียนขนาดใหญ่ที่มีนิสิตประมาณ 300-350 คน 3 วิชา ชั้นเรียนขนาดกลางที่มีนิสิตประมาณ 100-150 คน 3 วิชา และชั้นเรียนขนาดเล็กที่มีนิสิตไม่เกิน 50 คน 3 วิชา ทั้งสาขาวิชารัฐศาสตร์และสาขาวิชานิติศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม รวมทั้งสิ้น 9 รายวิชา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหา ปัจจัยและเงื่อนไขที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียนในชั้นเรียนขนาดใหญ่ ชั้นเรียนขนาดกลาง และชั้นเรียนขนาดเล็ก
2. เพื่อเสนอแนวทางและข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการพัฒนาประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนขนาดใหญ่ ชั้นเรียนขนาดกลาง และชั้นเรียนขนาดเล็ก

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ได้แก่ นิสิตวิทยาลัยการเมืองการปกครองซึ่งแยกตามรายวิชาและขนาดของชั้นเรียน ทั้งหมด 9 วิชา ดังนี้ นิสิตรายวิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมาย วิชาการเมืองการปกครองไทย วิชาการเปรียบเทียบวิธีวิจัยทางรัฐศาสตร์ วิชาทฤษฎีการเมืองและสังคม วิชาการบริหารงานของไทย วิชาพัฒนาองค์การ วิชากฎหมายอาญาสำหรับรัฐศาสตร์ วิชาความคิดทางการเมืองไทย และวิชากฎหมายมรดก วิชาละ 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือโดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากเอกสารและตำราที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบความคิดในการแบบสอบถาม
2. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารการวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องโดยพิจารณาถึงรายละเอียดต่าง ๆ เพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้ โดยสำหรับชุดข้อคำถามได้มาจากการสังเคราะห์แนวคิดต่างๆ เกี่ยวกับประสิทธิภาพการเรียนการสอน แบบสอบถามสำหรับนิสิตที่



ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยคำถามประเภทต่างๆ โดยแบ่งออกได้เป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวอันประกอบด้วยเพศ สาขาที่เรียน ชั้นปี ระบบการศึกษา และรายวิชาที่เรียน ซึ่งมีลักษณะแบบเลือกตอบ จำนวน 4 ข้อ และเขียนตอบ 1 ข้อ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพของการใช้ห้องเรียน ลักษณะของคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า ชนิดกำหนดคำตอบเป็นข้อความ 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด มีค่าเท่ากับ 5,4,3,2 และ 1 ตามลำดับ จำนวน 8 ข้อ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการเรียนการสอนในชั้นเรียนลักษณะของคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า ชนิดกำหนดคำตอบเป็นข้อความ 5 ระดับเช่นเดียวกับตอนที่สอง ประกอบด้วยคำถาม 2 ส่วน คือ ความคิดเห็นทั่วไป จำนวน 9 ข้อ และความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนในชั้นเรียนที่นิสิตเรียน จำนวน 8 ข้อ รวมเป็น 17 ข้อ ตอนที่ 4 ความคิดและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมลักษณะของคำถามเป็นแบบปลายเปิดเพื่อให้นิสิตแสดงความคิดเห็น อันประกอบไปด้วย 3 คำถาม คือ ความคิดเห็นเพิ่มเติมต่อประสิทธิภาพของการใช้ห้องเรียน ความคิดเห็นเพิ่มเติมต่อประสิทธิภาพของการเรียนการสอนในชั้นเรียน (เช่น จำนวนนิสิตในชั้นเรียน เทคนิคการสอนของอาจารย์ การมีส่วนร่วมในชั้นเรียน เอกสารประกอบการสอน ฯลฯ) และข้อเสนอแนะอื่นๆ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นไปตามลำดับดังนี้

1. ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามแก่กลุ่มตัวอย่าง โดยขอความร่วมมือและอธิบายรายละเอียดในการตอบแบบสอบถาม
2. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 21 ตัวอย่างด้วยตนเอง
3. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความเรียบร้อยและความสมบูรณ์ในการตอบ ซึ่งสมบูรณ์ทั้งหมด
4. นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ไปวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลตามจุดมุ่งหมายและสมมติฐานที่ผู้วิจัยได้ตั้งไว้



สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลหรือแบบสอบถามในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ สถิติการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน หาค่าร้อยละและค่าความถี่ ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการคำนวณผ่าน โปรแกรม SPSS ในการหาค่าของข้อมูล

1.1 นำคะแนนที่ได้จากแบบสอบถาม หาค่าร้อยละ รวมทั้งหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้สูตรดังนี้

1.1.1 สูตรการหาค่าร้อยละ

$$P = \frac{F \times 100}{n}$$

เมื่อ P แทนร้อยละ F แทนความถี่ที่ต้องการแปลค่าให้เป็นร้อยละ และ n แทนจำนวนความถี่ทั้งหมด

1.1.2 สูตรการหาค่าเฉลี่ย

$$\bar{X} = \frac{\sum x}{n}$$

เมื่อ \bar{X} แทนค่าเฉลี่ย $\sum x$ แทนผลรวมทั้งหมดของความถี่ คูณ คะแนน และ n แทนผลรวมทั้งหมดของความถี่ซึ่งมีค่าเท่ากับจำนวนข้อมูลทั้งหมด

1.1.3 สูตรการหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$$S = \sqrt{\frac{n \sum x^2 - (\sum x)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ S แทนส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน n แทนจำนวนคู่ทั้งหมด X แทนคะแนนแต่ละตัวในกลุ่มข้อมูล $\sum x$ แทนผลรวมของความแตกต่างของคะแนนแต่ละคู่

1.2. เกณฑ์การให้คะแนน เกณฑ์การตัดสินและเกณฑ์แปลความหมาย

1.2.1 . การให้คะแนนความพึงพอใจ

1.2.1.1 มีอยู่ 5 ระดับความพึงพอใจ

5	หมายถึง	ดีมาก
4	หมายถึง	มาก
3	หมายถึง	ปานกลาง
2	หมายถึง	น้อย
1	หมายถึง	น้อยที่สุด



1.2.1.2 ค่าเฉลี่ย ความพึงพอใจ

4.50-5.00	หมายถึง ความพึงพอใจดีมาก
3.50-4.49	หมายถึง ความพึงพอใจดี
2.50-3.49	หมายถึง ความพึงพอใจปานกลาง
1.50-2.49	หมายถึง ความพึงพอใจน้อย
0.50-1.49	หมายถึง ความพึงพอใจน้อยที่สุด

ผลการศึกษา

เนื่องจากวิทยาลัยการเมืองการปกครองเป็นสถาบันที่สอนในศาสตร์วิชาทางด้านสังคมศาสตร์ที่มีเนื้อหาวิชาไปในเชิงปรัชญา ทฤษฎี และแนวความคิดต่างๆ ดังนั้น ธรรมชาติของการเรียนการสอนจึงเน้นในเรื่องของการอภิปรายและสัมมนาเป็นหลัก ทดสอบความเข้าใจของนิสิตจากการอภิปรายในชั้นเรียน แบบทดสอบ รายงาน ฯลฯ ดังนั้น ห้องเรียนที่มีประสิทธิภาพจึงส่งผลอย่างยิ่งต่อการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ ซึ่งผลการวิจัยพบว่าประสิทธิภาพการเรียนการสอนที่ดีนอกจากจะขึ้นอยู่กับตัวผู้สอนว่าจะมีเทคนิควิธีการใดมาส่งเสริมให้การเรียนการสอนในรายวิชาของตนมีคุณภาพและประสิทธิภาพแล้วนั้น สิ่งแวดล้อมและปัจจัยอื่นก็ยังมีส่งผลต่อประสิทธิภาพการเรียนการสอนอีกด้วย อาทิเช่น การจัดสรรห้องเรียน คุณภาพของสื่อทัศนูปกรณ์ และปัจจัยแวดล้อมอื่นๆ ล้วนมีส่วนสำคัญต่อการส่งเสริมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็นชั้นเรียนในรายวิชานั้นจะมีขนาดเล็ก ขนาดกลาง หรือขนาดใหญ่ซึ่งผลการศึกษาทั้ง 9 รายวิชา สามารถสรุปความสัมพันธ์ของขนาดชั้นเรียนกับประสิทธิภาพการเรียนการสอนได้ ดังนี้

ความคิดเห็นของนิสิตในชั้นเรียนขนาดใหญ่

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาของชั้นเรียนขนาดใหญ่เป็นนิสิตจากรายวิชาแกนที่มีนิสิตสาขารัฐศาสตร์ทั้งการเมืองการปกครอง รัฐประศาสนศาสตร์ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและอาจมีนิสิตที่ทำการย้ายสาขาจากนิติศาสตร์มารัฐศาสตร์ก็จะต้องมาเรียนร่วมในรายวิชานี้ด้วย ซึ่งรายวิชาที่เลือกมาเป็นกลุ่มตัวอย่างได้แก่วิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมาย วิชาการเมืองการปกครองไทย และวิเคราะห์เบียบวิธีวิจัยทางรัฐศาสตร์ แต่ละรายวิชามีนิสิตเรียนร่วมกันประมาณ 300-350 คน จากนั้นจะเลือกกลุ่มนิสิตในแต่ละชั้นเรียนมา 30 คน/รายวิชา เพื่อให้ตอบแบบสอบถามและได้ผลสรุปในภาพรวมดังนี้



1. ความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพของการใช้ห้องเรียน

ความเห็นต่อประสิทธิภาพของการใช้ห้องเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับ ดี ซึ่งหากดูจากการจำแนกหัวข้อพบว่า การจัดห้องเรียนในแต่ละรายวิชา มีผลต่อประสิทธิภาพการเรียนการสอนมาก เห็นควรให้มีการจัดสรรห้องเรียนในวิชาที่นิสิตมีความเหมาะสมกับจำนวนนิสิตในชั้นเรียน ขนาดของห้องเรียนควรมีความเหมาะสมกับจำนวนนิสิตในชั้นเรียน โสตทัศนูปกรณ์ต่างๆ เช่น คอมพิวเตอร์ โปรเจคเตอร์ ไมค์โครโฟน เป็นต้น การที่มีอุปกรณ์ที่มีประสิทธิภาพเหล่านี้ในห้องเรียนก็จะส่งผลต่อประสิทธิภาพการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก ในเรื่องของสภาพแวดล้อมในชั้นเรียน เช่น ความถ่ายเทของอากาศ ประสิทธิภาพของเครื่องปรับอากาศ แสงสว่างในชั้นเรียน ความสะอาด ฯลฯ ก็ล้วนส่งผลต่อประสิทธิภาพของการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการเรียนการสอนในชั้นเรียน

ความเห็นต่อระดับประสิทธิภาพของการเรียนการสอนในชั้นเรียน โดยภาพรวมของชั้นเรียนขนาดใหญ่อยู่ในระดับ ดี และเมื่อจำแนกออกเป็นหัวข้อแล้วพบว่า จำนวนของนิสิตในชั้นเรียนส่งผลต่อประสิทธิภาพของการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก เพราะจำนวนนิสิตในชั้นเรียนส่งผลต่อประสิทธิภาพในการเรียนรู้ของตัวนิสิต การให้นิสิตมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนจะช่วยเสริมประสิทธิภาพในการเรียนรู้ของนิสิตเป็นอย่างดี การใช้สื่อการสอนนอกเหนือจากการบรรยายในชั้นเรียนก็ยังเป็นส่วนสำคัญต่อประสิทธิภาพการเรียนรู้ของนิสิต ผู้สอนจะต้องมีเทคนิคการสอนที่หลากหลายเพื่อกระตุ้นการเรียนรู้และดึงดูดความสนใจของนิสิต อีกทั้งควรมีการเปิดโอกาสให้นิสิตซักถามและแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียนเพื่อกระตุ้นให้นิสิตรู้จักคิดวิเคราะห์และส่งเสริมความสามารถในการใช้เหตุผล การให้ทำแบบฝึกหัดในชั้นเรียน เช่น การทำแบบทดสอบย่อย รายงานย่อย ฯลฯ เป็นอีกหนึ่งวิธีการที่นิสิตเห็นว่าสามารถส่งเสริมประสิทธิภาพในการเรียนรู้ของนิสิต รวมไปถึงการให้นิสิตออกไปนำเสนองานหน้าชั้นเรียนหรือค้นคว้าเอกสารนอกเวลาเรียนก็ยังเป็นอีกหนึ่งวิธีการเรียนการสอนที่สำคัญที่จะช่วยให้นิสิตเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในชั้นเรียนขนาดใหญ่ที่การเปิดโอกาสให้ซักถามหรือให้นิสิตแสดงความคิดเห็นอย่างทั่วถึงเป็นไปได้ยาก ฉะนั้น กระบวนการเรียนรู้จากการค้นคว้านอกชั้นเรียนจึงมีความสำคัญต่อชั้นเรียนขนาดใหญ่และควรมีตำราเรียน เอกสารประกอบการสอน และเอกสารแนะนำให้อ่านในวิชาเรียนเพื่อส่งเสริมให้นิสิตได้เรียนรู้อีกด้วย ทั้งนี้ นิสิตในชั้นเรียนเห็นด้วยกับการเปิดโอกาสให้นิสิตมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน และผู้สอนควรใช้สื่อการสอนอื่นนอกเหนือไปจากการบรรยายควรมีเทคนิคการสอนที่หลากหลาย

ในชั้นเรียนขนาดใหญ่จากที่มีการพูดคุยกับกลุ่มตัวอย่างนอกเหนือจากการตอบแบบสอบถามและข้อเสนอแนะที่นิสิตได้เสนอไว้ ทำให้ทราบว่ากระบวนการเรียนการสอนอย่าง



หนึ่งที่น่าสนใจเห็นว่าคุณลักษณะการพูดคุยแลกเปลี่ยนระหว่างอาจารย์กับนิสิตในชั้นเรียนเป็นไปได้ยาก เนื่องจากนิสิตมีจำนวนมาก การจะเข้าถึงนิสิตในชั้นเรียนให้ทั่วถึงจึงเป็นกระบวนการที่อาจจะทำให้เสียเวลาและไปบั่นทอนเนื้อหาในรายวิชาที่สอน รูปแบบการเรียนการสอนในชั้นเรียนขนาดใหญ่จะต้องมีความน่าสนใจและดึงดูดให้นิสิตตั้งใจฟังในสิ่งที่อาจารย์กำลังบรรยาย ความหลากหลายของวิธีการสอนในชั้นเรียนระดับนี้มีความสำคัญมากต่อการกระตุ้นการเรียนรู้และความสนใจของนิสิต อีกทั้ง หากสภาพแวดล้อมภายในชั้นเรียนไม่เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอนก็เป็นอุปสรรคสำคัญต่อการเรียนรู้ของนิสิตในชั้นเรียน อาทิเช่น อุปกรณ์สื่อทัศนูปกรณ์ไม่พร้อม เครื่องระบายอากาศชำรุด ที่นั่งชำรุดหรือไม่เพียงพอต่อจำนวนนิสิต เป็นต้น ปัจจัยเหล่านี้ล้วนส่งผลต่อการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพทั้งสิ้น สุดท้ายปัญหาสำคัญอีกเรื่องของชั้นเรียนขนาดใหญ่ในรายวิชาแกนที่พบเจอคือการเรียนในรายวิชาระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐศาสตร์ที่นิสิตจะต้องเรียนทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยวิจัยเชิงปริมาณนิสิตจะต้องเรียนและสอบปฏิบัติการใช้โปรแกรม SPSS เนื่องจากในชั้นเรียนมีนิสิตจำนวนมากการสอนใช้โปรแกรมจากเครื่องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ที่มีอยู่อย่างจำกัดจึงเป็นอุปสรรคสำคัญ การแก้ไขปัญหาตรงส่วนนี้จึงกระทำโดยการจัดแบ่งนิสิตออกเป็นกลุ่มตามจำนวนอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ที่มีอยู่และนัดวันเรียนเสริมเพิ่มเติมเพื่อให้แต่ละกลุ่มสลับกันมาเรียนคนละวันโดยไม่ให้กระทบกับเนื้อหาส่วนอื่นที่จัดไว้ในเอกสารประกอบการบรรยาย (Course Syllabus) และนี่คือตัวอย่างสำคัญของอุปสรรคในการเรียนการสอนของชั้นเรียนขนาดใหญ่ที่มีความจำเป็นต้องใช้อุปกรณ์

ความคิดเห็นของนิสิตในชั้นเรียนขนาดกลาง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาของชั้นเรียนขนาดกลางเป็นนิสิตจากรายวิชาบังคับที่มีทั้งรายวิชาของสาขารัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ ซึ่งรายวิชาที่เลือกมาเป็นกลุ่มตัวอย่างได้แก่วิชาทฤษฎีการเมือง วิชาระบบบริหารงานของไทย และวิชากฎหมายมรดก แต่ละรายวิชามีนิสิตเรียนรวมกันประมาณ 100-150 คน จากนั้นจะเลือกสุ่มนิสิตในแต่ละชั้นเรียนมา 30 คน/รายวิชา เพื่อให้ตอบแบบสอบถามและได้ผลสรุปในภาพรวมดังนี้

1. ความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพของการใช้ห้องเรียน

ความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพของการใช้ห้องเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับ หมายความว่านิสิตเห็นด้วยมากที่ประสิทธิภาพของการใช้ห้องเรียนส่งผลต่อการเรียนการสอน เมื่อจำแนกรายละเอียดตามหัวข้อพบว่า การจัดห้องเรียนในแต่ละรายวิชาส่งผลต่อประสิทธิภาพการเรียนการสอนมาก ควรจัดสรรห้องเรียนให้เหมาะสมกับจำนวนของนิสิตในชั้นเรียน ขนาดของห้องเรียนจะต้องเหมาะสมกับจำนวนนิสิตในชั้นเรียน นอกจากนี้ โสตทัศนูปกรณ์ เช่น คอมพิวเตอร์



โปรเจกเตอร์ ไมโครโฟน เป็นต้น จะต้องมีประสิทธิภาพดีเพราะจะส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของผู้บรรยาย สภาพแวดล้อมในชั้นเรียนจะต้องดีพร้อมคือ มีอากาศถ่ายเท ห้องเรียนสะอาด แสงสว่างเพียงพอ ซึ่งจะทำให้บรรยากาศในห้องเรียนมีความน่าสนใจ

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการเรียนการสอนในชั้นเรียน

ความเห็นต่อระดับประสิทธิภาพของการเรียนการสอนในชั้นเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี หมายความว่านิสิตเห็นด้วยในรายละเอียดต่อไปนี้คือ จำนวนของนิสิตในชั้นเรียนส่งผลต่อประสิทธิภาพของการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก เพราะนิสิตในชั้นเรียนส่งผลต่อประสิทธิภาพในการเรียนรู้ของตัวนิสิตเองระหว่างเรียน การให้นิสิตมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนมีส่วนอย่างมากต่อการช่วยส่งเสริมประสิทธิภาพในการเรียนรู้ของนิสิต รวมไปถึงการใช้สื่อการสอน นอกเหนือจากการบรรยายในชั้นเรียนส่งผลต่อความสนใจในการเรียนรู้ของนิสิตและหากผู้สอนมีเทคนิคการสอนที่หลากหลายจะช่วยกระตุ้นความสนใจของนิสิตในชั้นเรียน การเปิดโอกาสให้นิสิตซักถามและแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียน รวมไปถึงการให้ทำแบบฝึกหัดในชั้นเรียนไม่ว่าจะเป็นการทำแบบทดสอบย่อย รายงานย่อย ฯลฯ จะช่วยกระตุ้นการเรียนรู้ของนิสิตในชั้นเรียนให้ใส่ใจและเอาใจใส่ต่อวิชาที่กำลังเรียนเป็นอย่างมาก การให้นิสิตออกไปนำเสนองานหน้าชั้นเรียนหรือค้นคว้าเอกสารนอกเวลาเรียนการแนะนำเอกสารอ่านประกอบให้นิสิตอ่านเพิ่มในวิชาเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการเรียนรู้ของนิสิตในเรื่องของความคิดสร้างสรรค์ การกล้าแสดงออก และการใช้เหตุผล

ประเด็นหลักที่พบสำหรับข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในชั้นเรียนขนาดกลางคือการจัดสรรห้องเรียนให้มีความพอดีกับจำนวนผู้เรียน เพราะในบางรายวิชาพบว่านิสิตมีจำนวนน้อยแต่ห้องเรียนมีขนาดใหญ่ นิสิตหลายคนนั่งจับกลุ่มและอยู่ไกลจากผู้บรรยายทำให้ประสิทธิภาพการเรียนการสอนลดลง เพิ่มภาระในการกระตุ้นและดึงดูความสนใจในการเรียนให้กับผู้บรรยาย ในทางตรงกันข้ามบางรายวิชาที่มีการจัดสรรห้องเรียนที่มีขนาดเล็กกว่าจำนวนนิสิตในรายวิชาทำให้ที่นั่งไม่เพียงพอ การเข้าฟังบรรยายในแต่ละครั้งนิสิตจะต้องทำการโยกย้ายที่นั่งเสริมจากห้องเรียนอื่นและนำกลับไปคืนหลังเสร็จสิ้นการบรรยาย ส่งผลให้เกิดบรรยากาศแออัด อากาศถ่ายเทน้อย ประสิทธิภาพในการเรียนลดลงเพราะสภาพแวดล้อมไม่เอื้ออำนวย

ความคิดเห็นของนิสิตในชั้นเรียนขนาดเล็ก

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาของชั้นเรียนขนาดเล็กเป็นนิสิตจากรายวิชาเอกเลือกที่มีทั้งรายวิชาของสาขารัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ ซึ่งรายวิชาที่เลือกมาเป็นกลุ่มตัวอย่างได้แก่วิชาความคิดทางการเมืองไทย วิชากฎหมายอาญาสำหรับรัฐศาสตร์ และวิชาบริหารองค์การ แต่ละรายวิชามีนิสิต



เรียนร่วมกันประมาณ 30-50 คน จากนั้นจะเลือกสื่อนิติตินแต่ละชั้นเรียนมา 30 คน/รายวิชา เพื่อให้ตอบแบบสอบถามและได้ผลสรุปในภาพรวมดังนี้

1. ความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพของการใช้ห้องเรียน

ความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพของการใช้ห้องเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับ ดี หมายความว่า นิติตินเห็นด้วยมากที่ประสิทธิภาพของการใช้ห้องเรียนส่งผลต่อการเรียนการสอน เมื่อจำแนกรายละเอียดตามหัวข้อพบว่าความคิดเห็นของนิติตินในชั้นเรียนระดับนี้มีความคล้ายคลึงกับทั้งชั้นเรียนขนาดใหญ่และชั้นเรียนขนาดกลางคือ การจัดห้องเรียนในแต่ละรายวิชาส่งผลต่อประสิทธิภาพการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก เห็นควรให้มีการจัดสรรห้องเรียนให้เหมาะสมกับจำนวนของนิติตินในชั้นเรียน ขนาดของห้องเรียนจะต้องเหมาะสมกับจำนวนนิติตินในชั้นเรียน โสตทัศนูปกรณ์ เช่น คอมพิวเตอร์ โปรเจคเตอร์ ไมค์โครโฟน เป็นต้น ที่มีประสิทธิภาพจะช่วยส่งเสริมให้การเรียนการสอนในชั้นเรียนมีประสิทธิภาพดีเช่นกัน อีกทั้งบรรยากาศในชั้นเรียนจะต้องมีสภาพแวดล้อมที่ดี มีอากาศถ่ายเท ห้องเรียนสะอาด แสงสว่างเพียงพอ ซึ่งจะช่วยให้บรรยากาศในชั้นเรียนมีความน่าสนใจเพิ่มมากขึ้น

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการเรียนการสอนในชั้นเรียน

ความคิดเห็นต่อระดับประสิทธิภาพของการเรียนการสอนในชั้นเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับ ดี นิติตินเห็นด้วยว่าจำนวนของนิติตินในชั้นเรียนส่งผลต่อประสิทธิภาพของการเรียนการสอน จำนวนนิติตินในชั้นเรียนส่งผลต่อประสิทธิภาพในการเรียนรู้ของตัวนิติติน การเปิดโอกาสให้นิติตินมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนช่วยส่งเสริมประสิทธิภาพในการเรียนรู้ของนิติติน ผู้บรรยายควรใช้สื่อการสอนนอกเหนือจากการบรรยายในชั้นเรียนเพราะจะส่งผลต่อความสนใจในการเรียนรู้ของนิติติน และหากผู้สอนมีเทคนิคการสอนที่หลากหลายจะช่วยกระตุ้นความสนใจของนิติตินในชั้นเรียนได้เป็นอย่างดี การเปิดโอกาสให้นิติตินซักถามและแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียน รวมไปถึงการทำแบบฝึกหัดในชั้นเรียน จะช่วยกระตุ้นการเรียนรู้ของนิติตินในชั้นเรียนให้มีความเอาใจใส่ การให้นิติตินออกไปนำเสนองานหน้าชั้นเรียนหรือค้นคว้าเอกสารนอกเวลาเรียนจะส่งผลต่อประสิทธิภาพการเรียนรู้ของนิติตินในเรื่องของความคิดสร้างสรรค์ การคิดวิเคราะห์ การกล้าแสดงออก และการใช้เหตุผลเช่นเดียวกับความคิดเห็นของชั้นเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลาง

สิ่งที่นิติตินในชั้นเรียนขนาดเล็กสามารถทำได้ดีกว่าชั้นเรียนขนาดอื่นคือการแลกเปลี่ยน แสดงความคิดเห็น ระหว่างนิติตินและผู้บรรยาย ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพการเรียนการสอนของนิติตินในชั้นเรียนให้มีความเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่ผู้บรรยายได้ถ่ายทอดออกไปได้เป็นอย่างดี อีกทั้งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชั้นเรียนยังส่งเสริมให้มีการเปิดโลกทัศน์และมุมมองใหม่ๆขึ้นทั้งตัวนิติติน



และผู้บรรยาย ฝึกรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และการนำเสนอทัศนคติอย่างมีหลักการและเหตุผลอีกด้วย

สรุปและอภิปรายผล

ผลสรุปของการวิจัยทำให้เรามองเห็นสภาพปัญหาของชั้นเรียนแต่ละขนาดแตกต่างกันไป ซึ่งสามารถแจกแจงรายละเอียดของภาพรวมได้เป็นข้อๆ ดังนี้

1) ชั้นเรียนขนาดใหญ่จะประสบกับปัญหาของการเข้าถึงนิสิตในชั้นเรียนอย่างทั่วถึง และไม่สามารถสอนแบบโต้ตอบตามแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ (Symbolic Interaction) ที่สามารถกำหนดทิศทางการเรียนรู้ได้ง่ายและผู้สอน-ผู้เรียนสามารถโต้ตอบกันได้ที่ทันทีและสามารถตรวจสอบความเข้าใจซึ่งกันและกันได้ กระบวนการดังกล่าวก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการถ่ายทอดความคิดแต่ทำได้ยากในชั้นเรียนขนาดใหญ่วิธีที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าวจึงสามารถกระทำได้ตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning Theory) ซึ่งเน้นการเรียนรู้เป็นกลุ่มย่อยเพื่อช่วยกันเรียนรู้และมุ่งไปสู่เป้าหมายของกลุ่ม การใช้ทักษะการเรียนรู้เช่นนี้จะประสบความสำเร็จได้ต้องอาศัยทักษะที่สำคัญๆหลายประการ เช่น ทักษะทางสังคม ทักษะการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ทักษะการทำงานกลุ่ม ทักษะการสื่อสาร และทักษะการแก้ปัญหาขัดแย้ง รวมทั้งการเคารพ ยอมรับ และไว้วางใจกันและกัน ซึ่งผู้สอนจะต้องฝึกผู้เรียนเพื่อช่วยให้ดำเนินงานไปได้

2) ชั้นเรียนขนาดกลางจะประสบกับปัญหาของการจัดสรรห้องเรียนที่ไม่พอดีกับจำนวนนิสิต ส่งผลให้สภาพแวดล้อมในชั้นเรียนไม่เอื้อต่อการเรียนการสอน สิ่งที่ต้องได้รับการปรับปรุงคือการจัดสรรห้องเรียนให้พอเหมาะกับจำนวนนิสิตในแต่ละรายวิชา ขนาดห้องไม่ควรใหญ่หรือเล็กเกินไปสำหรับจำนวนนิสิต ในเรื่องของการเรียนการสอนในชั้นเรียนขนาดกลางอาจสอนแบบโต้ตอบตามแบบทฤษฎี symbolic interaction ซึ่งอาจใช้เวลามากพอสมควร เหมาะที่จะใช้กับวิชาที่มีเนื้อหาไม่มากนัก นอกจากนี้แล้วในชั้นเรียนขนาดกลางยังสามารถนำแนวคิดของ โคมส์ (Combs) ที่เน้นทางด้านความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนมาใช้ได้ โดยการที่ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถตัดสินใจเลือกสิ่งต่างๆที่เรียนได้ด้วยตนเอง อาทิเช่น การเปิดโอกาสให้ไปศึกษาค้นคว้าในเรื่องต่างๆที่เกี่ยวข้องกับขอบข่ายเนื้อหาของรายวิชาที่เรียนและออกมานำเสนอ จากนั้นผู้สอนจึงทำหน้าที่เติมเต็มความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่นิสิตได้ทำการค้นคว้าเพื่อให้เกิดกำลังใจและแรงบันดาลใจที่จะเรียนรู้ต่อไป เป็นต้น

3) ชั้นเรียนขนาดเล็กเป็นชั้นเรียนที่สามารถตอบสนองรูปแบบการสอนที่หลากหลายได้เป็นอย่างดีเพราะมีจำนวนนิสิตน้อยทำให้เข้าถึงกระบวนการเรียนรู้ได้ดีมากกว่าชั้นเรียนขนาดใหญ่ และขนาดกลาง เหมาะสมจะใช้เรียนใช้สอนในรายวิชาที่ต้องฝึกให้นิสิตคิดวิเคราะห์ ฝึกการนำเสนอ การแสดงความคิดเห็น และการอภิปราย ในชั้นเรียนขนาดเล็กผู้สอนสามารถจัดการเรียน



การสอนตามหลักแนวคิดทฤษฎีต่างๆตามที่กล่าวมาแล้วในข้อ 1 และ 2 นอกจากนี้ยังสามารถนำเอาทฤษฎีการเรียนรู้อื่นๆมาปรับใช้ในชั้นเรียนได้อีก อาทิเช่น แนวคิดของ Rogers ที่เสนอทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบ Client-centered หรือที่เรารู้จักกันในนามของ "การเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง" นั่นเอง ซึ่งโรเจอร์ (Rogers) เสนอว่าการเรียนการสอนลักษณะนี้ผู้สอนจะต้องมีความเชื่อและศรัทธาในตัวผู้เรียน (นิสิต) ต้องให้เกียรติผู้เรียนทั้งในแง่ของความรู้สึกและความคิดเห็น ซึ่งการจะจัดการเรียนการสอนในลักษณะเช่นนี้ได้ผู้สอนจะต้องปลูกฝังและกระตุ้นให้นิสิตคิดวิเคราะห์และอภิปรายในชั้นเรียนอย่างสม่ำเสมอ วิธีการเช่นนี้จึงไม่เหมาะสมที่จะใช้สอนในชั้นเรียนขนาดใหญ่ที่มีนิสิตจำนวนมากกว่า 50 คนขึ้นไป เพราะด้วยเวลาและเนื้อหาอาจไม่เพียงพอที่จะกระตุ้นนิสิตเป็นรายบุคคล ดังนั้น วิธีการเรียนการสอนเช่นนี้จึงเหมาะสมกับชั้นเรียนขนาดเล็กที่มีนิสิตไม่เกิน 50 คน

จากแนวคิดทฤษฎีต่างๆที่กล่าวมานั้นเราจะเห็นได้ว่าในสภาพแวดล้อมที่เป็นปัญหาต่อการเรียนการสอนในรายวิชาต่างๆ บทบาทของผู้สอนจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการเลือกใช้ทฤษฎีการสอนให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของชั้นเรียน ซึ่งหากผู้สอนไม่สามารถเลือกใช้ทฤษฎีการสอนที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของชั้นเรียนแล้วอาจส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ของนิสิตในรายวิชานั้นๆได้อีกด้วย

บรรณานุกรม

- จันทร์ชลิ มาพุทธ. (2545). การประเมินประสิทธิภาพการเรียนการสอนของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ ตามกรอบการประกันคุณภาพของทบวงมหาวิทยาลัย. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ณัฐธิดา จตุรนาคากุล. (2549). ประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลวิทยาเขตพระนครเหนือ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลวิทยาเขตพระนครเหนือ.
- วนิดา ถัฏวิราคม. (2544). นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการสอนวิทยาศาสตร์ (INNOVATIONS AND TECHNOLOGY IN TEACHING SCIENCE). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วิเชียร ทิพย์ชุมภู. (2539). การนำเสนอแบบการใช้ห้องเรียนในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศุภวิชญ์ (สนิท) เจริญธรรม. การวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนรู้. Retrieved from URL http://netra.lpru.ac.th/~phaitoon/car&&/sp_๐๐๓%๒๐goodResearch.ppt
- อรรณฤติ ตัญชนาวิทย์. (2544). ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.